

Eduskunnassa puhuttiin bittilehdistä ja kansalaisaktivismista

30.9.2005 11:52 — Jaakko Kuivalainen

Tekijänoikeuslaki synnytti muutaman kymmenen kansanedustajan parissa vilkkaan kolmituntisen keskustelun torstai-iltana eduskunnan täysistunnossa. Valtaosa edustajista poistui salista ensimmäisenä päiväohjelmassa olleen kyselytunnin jälkeen.

Vähimmillään keskustelun aikana istuntoon osallistui salissa vain kuusi kansanedustajaa.

Eniten huomiota saivat odotetusti kopiosuojauskysymykset, kuluttajien ja oikeudenhaltijoiden etujen tasapaino sekä valiokuntakäsittelyn värikkäät vaiheet.

Useissa puheenvuoroissa kävi selvästi ilmi, että asiaan liittyy vahvasti valiokuntien välinen eripura ja arvovaltataisto. Muun muassa suurta valiokuntaa syytettiin valtuuksiensa ylittämisestä, kun se päätyi käsittelemään lakia kirkkomusiikkipykälän lisäksi myös muilta osin.

Hallituspuolueiden löytämän yhteisen sävelen myötä laki palautui muuttumattomana eduskunnan suureen saliin. Hallituksen esityksen valiokuntakäsittelyn muutoksista vastanneessa sivistysvaliokunnassa istuvat edustajat, ja erityisesti sen puheenjohtaja **Kaarina Dromberg** (kok), olivat vahvasti puolustuskannalla. Valiokunta saikin runsaasti kritiikkiä kuluttajanäkökulman ja perustuslakivaliokunnan mietinnön sivuuttamisesta.

Perustuslakivaliokunnan jäsen **Annika Lapintie** (vas) syytti suoraan sivistysvaliokuntaa asian käsittelemisestä vain tekijöiden kannalta.

- Me olemme kuunnelleet Effiä ja sen lisäksi muitakin kuluttajien näkökulmia, vastasi Dromberg, joka piti Lapintien puheita kohtuuttomina.

Karpela: Vääriä huolia

Kulttuuriministeri **Tanja Karpela** käytti keskustelussa varsinaisen puheenvuoronsa lisäksi yhden vastausvuoron.

Karpela poistui salista keskustelun puolivälissä, eikä ennättänyt vastaamaan kaikkiin hänelle tai opetusministeriölle kohdistettuihin kysymyksiin.

- Luovaa työtä pitää tukea, ja luovan työn tekijöillä pitää olla oikeus saada elantonsa luovan työn tekemisestä. Siksi esimerkiksi äänitteen laitton kopioiminen ja levittäminen sekä teknisten suojausten murtaminen on kiellettyä. Karpela totesi jälleen, että lain vastustajien huolet perustuvat pitkälti vääriin tulkintoihin. Puheessaan Karpela yllättäen nosti arvionsa suojattujen cd-levyjen määrästä 1 - 5 prosenttiin ja myönsi tällä kertaa tiedon olevan peräisin äänilevyteollisuudesta. Hän myös myönsi, että lakiesitys on sangen vaikeaselkoinen. - Tämä arvostelu on mielestäni varsin aiheellista. Mutta kun tämä laki perustuu tekijänoikeusdirektiiviin, joka annettiin vuonna 2001. Karpela sysäsi direktiivin kontolle myös Jyrki Kasvin (vihr) esiin nostaman kysymyksen siitä, miksi laki säättää ostetun suojatun levyn kopioinnista sakkorangaistuksen ja hyvityksen, mutta luvattomasta lataamisesta vain hyvityksen. - Edustaja Kasvi kysyi kopiosuojauksen kiertämisen kiellosta ja rangaistavuudesta koskien omaan käyttöön ostettua teosta. Kopiosuojauksen kiertämisen kiello, edustaja Kasvi, on niin ikään direktiivin implementointia. Tutustukaa tähän direktiiviin tarkasti, Karpela kehotti. Hän halusi myös hälventää hänelle esitettyä huolta siitä, että Linuxista olisi tulossa lainvastainen. - Linuxia, tai Macia sen paremmin, ei markkinoida, eikä niitä ole suunniteltu teknisen suojauskiertämistä varten. Niillä on muuta kaupallista merkitystä kuin teknisten suojausten kiertäminen. Eli Linuxista, tässä esimerkkinä mainitakseni, ei ole tulossa laitton. Tällainen kysymys on useasti esitetty. Yksittäisten ohjelmakirjastojen mahdollista laillisuutta tai laittomuutta hän ei kommentoinut. KD vastustaa nykyistä esitystä

Kansanedustaja Toimi Kankaanniemen (kd) mukaan kiistelty kopiosuojauspykälä ei suinkaan ole ainoa ongelma laissa. Ongelmien vuoksi kristillisdemokraattien eduskuntaryhmä aikoo äänestää lakiesitystä vastaan, hän lisäsi. - Meidän lähtökohtamme on siis se, että tekijän oikeudet tulee turvata emmekä halua piratismia puoltaa missään tapauksessa - se on aivan selvä. Mutta niin kuin on moneen kertaan todettu, kuluttajien ja tekijöiden oikeuksien välillä pitää olla tasapaino. Kankaanniemen mielestä hallituspuolueiden ponsiesitys on yhtä tyhjän kanssa. Suuren valiokunnan hyväksymän ponnin mukaan hallituksen tulee huolehtia yksityisen kopiointioikeuden toteutumisesta - tarpeen vaatiessa lailla - ja raportoida tilanteesta sivistysvaliokunnalle ensi vuoden lopulla. - Pykälät ovat ne, joita oikeudessa tulkitaan, ei ponsia. Ponsi antaa seurantavelvollisuuden hallitukselle, mutta sellainenhan hallituksella on ilman muuta, Kankaanniemi sanoi. Uuden valmistelun kannalla olivat myös Tuija Nurmi (kok) sekä Jyrki Kasvi, joka aiemman ilmoituksensa mukaisesti lupasi esittää lain hylkäämistä ensi viikolla toisessa käsittelyssä. Ponsia tulossa oikealta ja vasemmalta Jan Vapaavuori (kok) sen

sijaan kertoi kannattavansa lain hyväksymistä, koska "yhden pykälän ongelmat eivät riitä syyksi vastustaa koko lakipakettia". Puheita esityksen kaatamisesta yhden pykälän vuoksi hän luonnehti "pölhöpopulismiksi". Hallitusryhmien ponsiesitys sai myös kyytiä Vapaavuorelta, joka luonnehti sitä kaiken "surkeuden huipuksi ja todelliseksi vitsiksi". Hänen mukaansa kokoomus tulee esittämään omaa versiota ponnesta toisessa käsittelyssä. Kokoomuksen ponsiesityksen lisäksi toiseen käsittelyyn on tulossa vaihtoehtoponsi myös vasemmalta. Vasemmistoliiton edustajien ponsiesityksen mukaan hallituksen pitäisi tuoda nykyiset ongelmat poistavat lainmuutokset eduskunnalle jo vuoden 2006 alkupuolella. Lain hyväksymisen kannalla oli myös Arja Alho (sd). Karpelan myöntämää vaikeaselkoisuutta ei hänen mielestään voi laittaa direktiivin piikkiin. - Olen kyllä lukenut direktiivin, ja minusta se nyt ei ole mikään mahdottoman vaikea, Alho sanoi puheessaan. Hän haukkui lakiesitystä huonoksi lainsäädännöksi, mutta lisäsi, että laki on silti syytä hyväksyä nykyisen piratistilanteen ja tekijöiden oikeudellisten menetysten vuoksi. "Itse asia unohtuu" Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liiton puheenjohtaja, kansanedustaja Minna Sirnö (vas) esitti huolensa siitä, että keskustelu kohdistuu vain yhteen pykälään, eikä kukaan huolehdi itse asiasta, eli ammatinharjoittamiseen liittyvistä oikeuksista. - Kansalaisaktivismin kohdistuu vain yhteen yksityiskohtaan, jonka vielä kaiken lisäksi Bitti-lehti niminen tuote on hyvin suurelle kansakunnalle julkisuuteen tuonut, sanoi Sirnö, jonka mukaan kopiosuojauspykälälle voi tehdä mitä vain, kunhan lakiesitys menee läpi keskiviikkona. Jyrki Kasvi vastasi Sirnölle toteamalla, ettei MikroBitin net.nyt-blogi suinkaan ole ollut ainoa nettisivu, jossa lakiesityksestä on kerrottu. Lisäksi Kasvi myös ehdotti sovinnoksi Saksan mallia, jossa tekijä voi saada lisäkorvauksen, jos julkaisija saa hänen teoksistaan kohtuutonta hyötyä Masinoitua sähköpostiterrorismia Kasvi ihmetteli omassa puheessaan, miksi kansalaisten palautteesta on nuristu eduskunnassa. - Vaan kuinka sitten käykään, kun ihmiset alkavat ihan oikeasti seurata meidän toimintaamme ja puheitamme, ottaa suurin joukoin kantaa ja vielä perustelevat kantansa? Se onkin sitten masinoitua sähköpostiterrorismia. -Ei tämä ole masinointia. Tämä on tietoyhteiskuntaa parhaimmillaan ja tämä on vasta alkua. Eikä tässä ole ollut kyse mistään pienen nörttiporukan puuhastelusta, kuten lakiesityksen valmistajille on yritetty vähätellä, Kasvi sanoi. Kansalaisaktivismiin tyytyväinen Timo Soini (ps) kertoi vastanneensa ahkerasti posteihin. - Olen saanut noin 300 sähköpostia ja aloittanut kaikki ne vastaukset: Tätä se EU teettää. Sivistysvaliokunnan jäsen Kirsi Ojansuu (vihr) puolestaan esitti, että kansalaispalautteen aikaansaama pyöritys eduskunnassa kertoo vähäisestä arvostuksesta lainsäädäntöprosessia kohtaan. Irina Krohnin (vihr) mielestä laitevalmistajat ovat puhuneet kansalaisten suulla ja tekijänoikeusjärjestöt tekijöiden suulla. Suuren valiokunnan

---

puheenjohtaja Jari Vilén (kok) sen sijaan piti nuorten osallistumista ilahduttavana. - Pidän erityisen ilahduttavana, että se suuri osa palautteesta ilmeisimmin tuli juuri nuorilta ihmisiltä eli niiltä, joiden poliittista aktiivisuutta me kaikki omalta osaltamme olemme olleet herättämässä ja haluamme herättää. Kasvi antoi kyytiä väärille tiedotteille Jyrki Kasvi moitti myös opetusministeriötä väärästä tiedottamisesta liittyen kopiosuojauksen kierron rangaistavuuteen. - Meidän kansanedustajien on voitava luottaa siihen, että me saamme lakiesityksen valmistelleilta ministeriöiltä ja ministereiltä neutraalia, tasapuolista ja virheetöntä tietoa. Karpela ei vastauksessaan kommentoinut virheellistä tiedotusta. Vastaus on asiaan on silti tulossa, koska Kasvi on jättänyt asiasta kirjallisen kysymyksen kulttuuriministerille. Kasvi myönsi, että kansanedustajien saaman palautteen joukossa on varmasti ollut virheitä. Hänen mukaansa kansalaisten tietojen virheet ovat ymmärrettäviä, mutta tekijänoikeusjärjestöjen tiedotuksen virheitä on sen sijaan vaikea antaa anteeksi. - Ääniteteollisuuden edunvalvontajärjestö ÄKT syyttää lain vastustajia virheellisten väitteiden levittämisestä, mutta väittää itse tiedotteissaan, että uusi laki ei estä oman äänitteen siirtämistä esimerkiksi mp3-soittimeen - Luvatonta tämän lain mukaan olisi nimenomaan oman kopiosuojatun äänitteen siirtäminen esimerkiksi mp3-soittimeen, sanoi Kasvi, joka kävi myös läpi Elvis ry:n ja ÄKT:n vetoamusten allekirjoitusten ja sisällön epäselvyyksiä. Hautalalta kovaa kritiikkiä OPM:lle Vihreiden eduskuntaryhmän puheenjohtaja Heidi Hautala keskittyi pitkälti direktiivin tulkintakysymykseen, jossa hän ilmoitti olevansa täysin eri mieltä opetusministeriön kanssa. Hän myös moitti kovin sanoin opetusministeriön yksipuolista lainvalmistelua. - Mielestäni alun perin virhe on tapahtunut siinä, että opetusministeriö ei ole laajentanut tämän lain valmistelua. Jopa niin että nyt aivan viime vaiheessa 22. päivä syyskuuta Kuluttajavirasto on ollut hyvin tuhtunut siitä, että se ei päässyt vaikuttamaan lakiesityksen valmisteluun. Hautala arveli, että perusteellista työtä tehneen sivistysvaliokunnan mietintö jäi hyvästä yrityksestä huolimatta yksipuoliseksi opetusministeriön "yksisilmäisyyden" takia. Seuraavaksi laki on esillä eduskunnassa tiistaina toisessa käsittelyssä. Äänestys laista järjestetään täysistunnossa keskiviikkona. Täysistunnon pöytäkirja

<http://www.digitoday.fi/viihde/2005/09/30/eduskunnassa-puhuttiin-bittilehdista-ja-kansalaisaktivismista/200515737/66>